

masal testleri ile kişiliğin teşhisi

Tanınmış büyük Alman şairi Goethe'ye göre : «Şahsiyet, insanoğlunun en yüksek saadet kaynağıdır.» Yine Lens adındaki bilim adamı da : «Kişilik ölçülmeden, karakter eğitimine girişmek, karanlıkta hedefini görmeden nişan almağa benzer. Burada isabet veya isabetsizlik tesadüfidir.» der.

NECİP ALPAN

ŞAHSİYET NEDİR, NE DEĞİLDİR ?

Yabancıların «personalité» dedikleri ve bizim de öz türkçe olarak söylediğimiz «Kişilik»; bir ferdin doğuştan getirip eğitim ve öğretimle kazandığı maddi ve manevi vasıflarının bir araya getirdiği renkli, ahenkli ve ölçülü birliğe, kompozisyona derler.

Bu örgünün temel elemanlarından olan bireylik (ferdiyet) canlılar için, *yaratılış* (mizaç) insanlar ve hayvanlar için, *Ahlâk* ve *Karakter* (Seciye) de yalnız insanlar için kullanılır. Çünkü ferdiyet (individualité) biyoloji ile, yaratılış (tempérament) psikik varlıkla, karakter (caractère) de insanların sosyal yönleri ile ilgilidir. Şahsiyet ise yalnız ve ancak insanlara özgü olumlu niteliklerdir ve bu vasıflar eğitim ve öğretim görmüş büyük insanlara verilir.

Tanınmış büyük Alman şairi Goethe'ye göre : «Şahsiyet, insanoğlunun en yüksek mutluluk kaynağıdır.» Yine Lens adındaki bilim adamı da : «Kişilik ölçülmeden, karakter eğitimine girişmek, karanlıkta hedefini görmeden nişan almağa benzer, Bundan isabet veya isabetsizlik tesadüfidir» der.

Bu amaçla, Batı âleminde 60-70 yıldan beri yüzlerce çeşit ahlâk, karakter ve şahsiyet testleri meydana getirilmiştir. Bizim bu kez ele alıp sunduğumuz «Masal Testleri» (X), uygulanması ve değerlendirilmesi kısmen kolay ve ilgi çekici konulardandır.

Bu testler, genel olarak çocuklar için olmakla birlikte, büyüklere de uygulanabilir. Özleri ve yorumlanmaları, psikanalize dayanır. Bundan başka, bu konuları iyice anlamak ve güvenle uygulamak isteyenlerin herşeyden önce, psikanaliz ve özellikle individual psikolojiyi iyice bilmeleri gerekir.

1940 yılında İsviçreli psikolog Prof. Dr. Matmazel Louisa DUSS tarafından ortaya atılan bu testler, 10 masal-hikâyeden ibarettir :

1 — *Kuş Masalı* : (Çocuğun ana-babaya olan cinsel kompleksini, ya da bağımsızlık durumunu anlamak için kullanılır) :

«Bir ana ve baba kuş, küçük yavruları ile birlikte üç kişi ağaçtaki yuvalarında mışıl mışıl uyuyorlar. Fakat birdenbire kuvvetli bir üzgâr eser, ağaç sallanır ve yuva yere düşer. Üç kuş hemen uyanır, baba kuş bir ağaca uçar, ana kuş ta başka bir ağaca uçup konarlar. Biraz uçmasını bilen yavru kuş ne yapsın?»

2 — *Evlenme Yıldönümü Öyküsü* : (Çocuğun aile ocağında bir şoku yani ruhsal sarsıntısı - varsa - bunu tahlili ve ana-baba birliğine karşı kıskançlık duygularını anlamak için) :

«Ana ve babanın evlenme yıldönümü kutlanıyor. Ana ve baba çok mutlu ve eğlenceli bir gün yaşıyorlar. Bu şen günde, çocuk uyanır uyanmaz, sessiz sedasız ve yalnız olarak bahçenin bir köşesine çekiliyor. Acaba niçin?»

3 — *Kuzu Masalı* : (Çocuğun sütten kesilme ve kardeş, kompleksini aşağılık duygusunu veya eksikliğini araştırmak için) :

«A — Bir ana koyun ve yavrusu çayırda otuyorlar. Küçük kuzu da, bütün gün anasının etrafında zıplar durur. Anası ona, her akşam çok sevdiği sıcak sütünden vermektedir. Fakat kuzu ara sıra ot da yer. Bir gün ana koyuna, süt versin diye karnı acıkmış çok küçük bir kuzu getirirler. Ancak ana koyunun iki kuzu için yeterli sütü olmadığından kendi yavrusuna: «Her ikinize yetecek kadar sütüm yok, haydi sen taze ot ye!» der. Acaba kuzu ne yapacak, ne yapmalıdır?»

B — (Sütten kesilme kompleksini yoklamak için; küçük kuzunun gelişi kaldırılarak ve sadece «Koyunun her ikisi için sütü yoktur, kuzu ot yemek zorundadır» denilir.)

4 — *Cenaze Töreni Öyküsü*: (Çocuğun saldırganlık, ölüm arzusu, suçluluk ve kendi kendini cezalandırma duygularını anlamak için):

«A — Köy yolunda bir cenaze geçer ve gören kimseler, birbirlerine sorarlar: «— Kim öldü?» diye. Cevap veriler: «— Şu evde oturanlardan biri ölmüş...» diyorlar. Acaba kim öldü ki?»

B — (Ölümü bilmeyen çocuklara hikâye şöyle anlatılır:)

— Evden biri, bir daha geri gelmemek üzere uzaklara, çok uzaklara gidiyor. Acaba kim olabilir? (Evdeki kişilerin adları söylenip hatırlatılabilir.)

5 — *Korku Öyküsü*: (Üzüntü ve kendi kendini cezalandırma duygularını teşhis için):

— İşte bir çocuk ki, yavaşça «Oh; ne kadar korkuyorum!» diyor. Neden korkuyor acaba?»

6 — *Tilki Veya Kedi Masalı*: (İğdiş olma korkusunu yoklamak için):

Bir çocuğun çok sevdiği güzel ve kuyruklu bir tilkisi (ya da kedisi) var. Bir gün gezintiden dönüp evine girdiği zaman görür ki, tilki (veya kedi) çok değişmiştir. Acaba tilkinin (kedinin) nesi değişti ve niçin değişti?.. (Bu sorudaki misal aslında «Fil» olarak gösterilmiş, fakat fil bizim çocuklarımıza yabancı olduğu için «Tilki» veya «Kedi» olarak adapte olundu. Dileyenler, «Fil» olarak söyleyebilirler.)

7 — *Eşya Öyküsü*: (Sürekli mülkiyet güdüsünü ve bayağı duyguları yoklamak için):

Bir çocuk çamurdan bir ev, kule yaptı ve onu pek çok beğendi. Acaba:

a) Onunla ne yapmak istiyor?

b) Annesi, ona kendisine verilmesini ist-

tedi, vermekte serbest olduğuna göre, verecek mi, versin mi?»

8 — *Gezinti Öyküsü*: (Ödip kompleksini - çocukların ana-babaya olan zıt cinsiyet duygularını - meydana çıkarmak için):

A — Erkek çocuklar için: Bir oğlan ormanda annesi ile çok güzel bir gezinti yapmıştır, birlikte fevkalâde eğlenmişlerdir. Oğlan eve geldiğinde babasını her zamanki gibi neşeli bulmalı. Acaba niçin?»

B — Kızlar için: Bir ormanda babası ile çok güzel gezinti yapmış, birlikte güzel eğlenmişlerdir. Kız eve geldiğinde annesinin her zamanki neşeli hali yoktu, acaba niçin?»

9 — *Haber Öyküsü*: (Çocuğun arzu, ya da korkularını tanımak için):

Bir çocuk okuldan (veya gezintiden) eve döner. Annesi ona: «— Hemen ödevine başlama, sana diyeceklerim var!» der. Acaba ona ne diyecektir?»

10 — *Kötü Rüya Öyküsü*: (Önceki masal - öyküleri kontrol için):

«Bir çocuk sabahleyin çok yorgun kalkar ve: «— Oh! ne fena rüyalar görmüşüm!» der. Acaba rüyada neler gördü ki?»

TESTLERİN UYGULANMASI:

Masal-öykü testleri, ferdin uygulanır. Bu konuda bilinmesi gereken ve yapılacak işler şunlardır:

1) Test deneyi sakın, havadar ve bol ışıklı bir yerde yapılmalıdır.

2) Deneye girecek olan çocuklar veya kimseler, test odasına teker teker alınmalı, sağlık ve neşeleri yerinde olmalı, yorgun bulunmamalıdır.

3) Masal-öykü halindeki soruları anlatmadan önce, çocukların neşe ve moral-leri temin olunmalıdır.

4) Sorular, ferdin fikri ve sosyal seviyesine göre, tabii bir eda ile anlatılıp sorulmalı ve tertiplenmiş örnekler dışına çıkılmamalıdır.

5) Sorular tamamen veya kısmen cevapsız kalır ve çocuk ağlarsa, test denemesini başka bir güne bırakmalıdır.

6) Kimi sorular, ileride sorulmak şartıyla geri bırakılabilir.

7) Yine konu dışına çıkmamak şartıyla ve kapalı kalan cevapları anlamak üzere ek sorular (hikâyeler) anlatılabilir.

8) Masal ve öyküler bir takım işaret ve hareketlerle anlatılırken, bunların cevapları telkin edilmemeli yanı kopya vermemelidir.

9) Öyküler, ferdiñ erkek veya kız olu-
şuna göre sorulmalıdır.

10) Deneme, çocuklara yapılıyorsa, şö-
yle hitap edilebilir: «Size şimdi çok seve-
ceğiniz masallar-hikâyeler anlatacağım
ve bazı bilmece soracağım. Siz bunların
sonunu bulacak ve söyleyeceksiniz!»

11) Büyüklere ise: Bunların birer mu-
hayyile - çağrışım testi olduğu anlatılır
ve hikâyelerden sonra akıllarına gelen, te-
dai ettikleri şeyleri derhal söylemeleri is-
tenilir. Hiçbir örnek verilmez.

12) Test uygulanan kimselerin verdikleri
cevaplar ve gösterdikleri önemli davranış-
lar, onların göremeyeceği biçimde bir kâ-
ğıda yazılır veya deneme esnasında ses
alma aleti (teyp) kullanılır. Bu arada ço-
cukların yaşları, kaçınıcı çocuk oldukları,
cinsleri, ana-baba durumları (sağ, ölü,
meslek ve yaşları...) tesbit olunur.

TESTLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ :

«Fables» Testlerinin değerlendirilmesi
yani soru cevaplarının yorumlanıp hükme
bağlanması, psikanaliz ve individüel (Fer-
di) psikoloji anlayışına göre yapılır. Daha
önce de ifade ettiğimiz gibi, bu cevap ve
daşarıları güvenle değerlendirebilmek
için Freud'un psikanalizini ve özellikle
sembol teorisini ve ayrıca Adler'in İndivi-
düel Psikolojisini iyice bilmek gerekir.

Fabl Testleri, bunun bulucusu Louisa
DÜSS'ün 3 - 15 yaş arasındaki çocuklar ve
17 - 50 yaş arasındaki kimseler üzerinde
ğıdaki normal cevapları kıyaslamaya ya-
yaptığı araştırmalara göre elde ettiği aş-
rarı olur düşüncesiyle aynen aktarıyoruz.

Normal Cevaplar :

1. KUŞ :

- Kuş yuvasına yakın bir dala uçacak.
- Annesine doğru uçacak.
- Babasına doğru uçacak, çünkü da-
ha kuvvetlidir.
- Yerde kalacak, tâ ki annesi ve ba-
bası gelip arasın.

2. EVLENME YILDÖNÜMÜ :

- Anne-babası için çiçek toplayacak.
- Eğlenmeğe gidecek (çok raslanan ce-
vaplardan).
- Konuşmaları onu ilgilendirmez.
- Okuldan fena not almıştır, bahçe
köşesinde dargın duracak.

3. KUZU :

- Ot yiyecek.
- Başka bir koyundan süt isteyecek.
- Biraz kızmıştır, fakat ot yiyecek.

4. ÖLÜM TÖRENİ :

- Ailedeki kimselerden biri ölmüştür.
- Ölen yaşlı bir kimsedir, büyük ana
veya babadır.
- Uzun zamandanberi hasta yatan
kimsedir.
- İlgilendiğine göre, köyde önemli bir
kişi veya yabancıdır.

5. KORKU :

- Çünkü annesi sert baktı.
- Dayak korkusu.
- Okuldan fena not aldığı için kork-
muştur.
- Hayvan korkusu.
- Savaş korkusu (O zamanlarde savaş
vardı).
- Ana babanın ölüm korkusu.
- Kriz sonunda servetin batma kor-
kusu.

6. TILKI VEYA KEDİ :

- Çocuk, kendisinden daha güzel bir
oyuncak gördü.
- Değişen Tilki veya Kedi değil, ço-
cuktur, çünkü büyümiş ve oyuncak-
lardan hoşlanmıyor artık.
- Tilki veya Kedi değişmesi.
- Tilki veya Kedi derisini değiştirdi.
- Çocuk yokken hizmetçi kadın Tilki-
nin üzerine bir sürahi su dökmüş-
tür.

7. EŞYA :

- Onu annesine verecek.
- Onunla eğlenecek ve eğer isterse
onu annesine verecek.
- Onu herkese gösterecek.

8. GEZİNTİ :

- Annesi veya babası memnundur.
- Kız veya erkek çok çalıştı ve yor-
gundur.
- Kız veya oğlan yüzlerine birer hırsız
maskesi taktı.
- Kız güzel bir ikindi yemeği hazırla-
dı.

e) Gezintide çok kaldılar ve eve geç geldiler.

f) Kız veya oğlan yokker belki de fena bir haber aldılar.

9. HABER :

- a) Annesi ona hikâye anlatmak istiyor.
- b) Güzel bir ikinci yemeği veya konuk var.
- c) İyi bir haber almıştır.
- d) Annesi ona yaşam veya ödevi hakkında öğütler verecek.

10. KÖTÜ RÜYA :

- a) Bilmiyorum, çünkü rüya görmem.
- b) Savaş rüyası görmüştür. (O zamanlar İkinci Cihan Harbi vardı).
- c) Yarıcı bir hayvan görmüştür...

NOT : Normallere mahsus olan bu örnek cevaplar, gizli tutulmalı ve test sonuçları uygulanan kimselere ve başkalarına açıklanmamalıdır. Bunları sadece ana-baba ve öğretmenler bilmeli ve gerekli eğitimsel tedbirlere başvurulmalıdır.

Bazı kitaplar tadılmak için, bazıları yutulmak için ve çok azı da çiğneyip sindirilmek içindir.

FRANCIS BACON

Bu günlerin gerçek üniversitesi bir kitap koleksiyonudur.

THOMAS CARLYLE

İnşallah bütün ömrümce, ünvanların en büyüğü saydığım «namuslu adam» ünvanını yitirmeyecek kadar erdemli kalırım.

WAŞINGTON

Kumar oynamanın en zararsız şekli bir bahçe küreği ve bir paket tohum ile olur.

DAN BENNETT

Otorite - Authority

Hiçbirşey otoriteye, onun sıksık yada düşüncesizce kullanılmasından daha fazla sarsmaz.

A. KINGSTON

Hiçbir insan başlıbaşına bir bütün değildir; onu bütünleyen dostlarıdır.

HARRY EMERSON POSDICK